

Nr 51.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med skrot, lump och begagnat gods m. m.

Genom en den 18 februari 1949 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 137, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden velat inhämta riksdagens yttrande över följande vid propositionen fogade författningsförslag.

(Gällande bestämmelser:)

**Förordningen den 28 maj 1918
angående handel med vissa
begagnade föremål m. m.**

1 §.

1 mom. Yrkesmässig handel med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade beklädnadspersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål, vare, med tillämpning av de föreskrifter, som nedan stadgas, tillåten under de villkor, som i övrigt äro för idkande av handelsrörelse i allmänhet enligt gällande författningar fastställda.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

1) Förslag

till

**Förordning angående handel
med skrot, lump och
begagnat gods.**

Härigenom förordnas som följer.

**Förordningens tillämpnings-
område m. m.**

1 §.

1 mom. Denna förordning äger tillämpning å yrkesmässig handel med järn- och annat metallskrot, lump samt begagnat gods av följande slag:

- 1) kläder, skodon,
- 2) cyklar samt delar av och tillbehör till cyklar,
- 3) kameror, klockor, kikare,
- 4) smycken, äkta pärlor, ädla och halvädla stenar,
- 5) ovan ej nämnda föremål, vilka helt eller till väsentlig del bestå av

(Gällande bestämmelser:)

2 mom. Denna förordning äger ej tillämpning å handel å marknad och ej heller å handelsrörelse, som avser allenast föremål med konst- eller samlarevärde (antikviteter).

3 mom. Utöver de i denna förordning meddelade föreskrifter gälla i fråga om försäljning av begagnade guld- eller silvervaror vad därom särskilt är stadgat.

2 §.

1 mom. Handelsrörelse, som i denna förordning avses, må ej utövas av annan än den, som till sådan rörelses idkande erhållit uttryckligt tillstånd.

Sådant tillstånd kan ej förvärfvas av den, som ej råder över sig och sin egendom eller eljest icke är till handels idkande i allmänhet berättigad, och ej heller av den, som jämlikt 17 § 1 mom. första stycket förverkat rätt att driva handelsrörelse;

(Kungl. Maj:ts förslag:)

guld, silver, platina, nysilver, koppar, mässing, tenn eller brons.

Med begagnat gods likställes bevis om pantsättning av dylikt gods.

Till handel hänföres även rörelse, i vilken förvärvat gods avyttras efter reparation, nedsmältning eller mindre bearbetning.

2 mom. Från förordningens tillämpningsområde undantages handel å marknad.

3 mom. Utöver bestämmelserna i denna förordning skola gälla de föreskrifter, som i andra författningar äro meddelade angående idkande av handel.

2 §.

I denna förordning förstås

med *fast handlande* den som för utövande av rörelse, varom i förordningen är fråga, innehar kontors- eller butikslokal eller upplagsställe, samt

med *uppköpare* annan person, som idkar sådan rörelse.

Rätten att idka handel enligt förordningen.

3 §.

Handel, som i denna förordning avses, må icke utövas utan särskilt tillstånd.

Tillstånd må beviljas bolag eller ekonomisk förening samt enskild person, som gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet och i övrigt anses lämplig.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

dock att gift kvinna må, ändå att hon ej råder över sin egendom, kunna under de förutsättningar, som angivas i 4 § av förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, förvärva rätt att idka dylik rörelse.

2 mom. Ansökning om tillstånd, varom i 1 mom. sägs, skall i fall, där enligt de för handel i allmänhet gällande författningar tillstånd eljest ej skulle erfordrats, göras skriftligen hos KB i det län, inom vilket rörelsen skall utövas, eller, där rörelsen skall drivas i Stockholm, hos överståthållarämbetet. Vid ansökningen skall fogas dels intyg att sökanden gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet ävensom att sökanden råder över sig och sin egendom eller, där fråga är om gift kvinna, som ej råder över sin egendom, att mannen tillåter rörelsen och ikläder sig ansvarighet för de förbindelser, hustrun i och för rörelsen kan komma att ingå, dels ock, därest rörelsen skall bedrivas som grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, uppgift å ställe, där rörelsen skall utövas och där föremål, som denna avser, skola förvaras.

KB har att inhämta utlåtande över ansökningen i stad ej mindre av poliskammare, där sådan finnes, eller i annat fall av magistrat eller stadsstyrelse än även av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga samt å landet såväl av kommunalnämnd som av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige, där sådana finnas. Tillstånd må meddelas allenast, där KB finner sökanden lämplig att utöva rörelsen.

4 §.

Ansökning om tillstånd till handel skall av bolag, ekonomisk förening och enskild person, som är svensk medborgare, göras hos polismyndigheten i den ort, där rörelsen huvudsakligen skall bedrivas. Angående ansökning av utlänning om tillstånd till utövande av näring är särskilt stadgat.

Ansökningen skall innehålla uppgift om det eller de varuslag, med vilka handel skall bedrivas. Avser ansökningen tillstånd såsom fast handlande, skall uppgift lämnas var rörelsen skall utövas och godset förvaras. Sökes tillstånd såsom uppköpare, skall ansökningen innehålla uppgift om det område, inom vilket verksamheten skall bedrivas.

(Gällande bestämmelser:)

Har någon i annat fall än nu sagts erhållit tillstånd till utövande av rörelse, som här avses, och skall denna bedrivas som grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, åligger det honom att före rörelsens öppnande hos KB göra anmälan därom med bifogande av uppgift å ställe, där rörelsen skall utövas, och där föremål, som denna avser, skola förvaras.

3 §.

Handelsrörelse, som i denna förordning avses, må av bolag eller ekonomisk förening utövas allenast genom särskild föreståndare.

För behörighet att förestå sådan rörelse gälla de i 2 § stadgade villkor; dock att, där föreståndare avgår från sin befattning, den som jämlikt 2 § 1 mom. kan förvärva tillstånd att idka dylik rörelse, må, såframt bolaget eller föreningen ofördröjligen anhåller om tillstånd för honom att utöva rörelsen, förestå denna, intill dess beslut i frågan därom meddelats.

4 §.

I fråga om rätt för stärbhusdelägare att efter näringsidkares död

(Kungl. Maj:ts förslag:)

5 §.

Tillstånd skall omfatta visst eller vissa slag av gods.

Tillstånd för uppköpare skall begränsas till att avse visst län eller del av län. Där särskilda skäl därtill äro, må dock tillståndet gälla flera län eller hela riket.

6 §.

Där rörelse, som i denna förordning avses, bedrives av bolag eller ekonomisk förening, skall för rörelsen finnas anställd av polismyndigheten godkänd föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande.

Såsom ansvarig föreståndare må endast den godkännas, som uppfyller de i 3 § andra stycket stadgade villkoren.

Avgår föreståndare, må bolaget eller föreningen, under förutsättning att ansökan om godkännande av ny föreståndare ofördröjligen göres, i avbidan på beslut härom utse person, som uppfyller villkoren i 3 § andra stycket, att tills vidare vara ansvarig föreståndare i den avgångnes ställe.

7 §.

Har rörelseidkare avlidit må rörelsen för dödsboets räkning fortsät-

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

fortsätta rörelsen gälle vad om handel i allmänhet är stadgat; och åligger det stärbhusdelägarna, vid äventyr av handelsrättighetens förlust, att senast inom en månad från dagen för dödsfallet hos KB göra anmälan om rörelsens fortsättning.

Rörelsen må likväl utövas allenast genom särskild föreståndare; och gälle för behörighet att förestå rörelsen de i 2 § stadgade villkor; dock att, utan hinder av vad nu sagts, den, som jämlikt 2 § 1 mom. kan förvärva tillstånd till sådan rörelsens idkande, må, där stärbhusdelägarna senast inom nyss nämnda tid anhålla om tillstånd för honom att utöva rörelsen, förestå denna, intill dess beslut i frågan därom meddelats, samt att, där föreståndare därefter avgår från sin befattning, vad i 3 § 2 stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Föreståndare, som i 3 och 4 §§ omförmäles, skall i fråga om vad här nedan stadgas angående rörelsens skötsel anses såsom näringsidkare.

8 §.

Föreståndare, som i 6 och 7 §§ omförmäles, skall i fråga om vad här nedan stadgas angående rörelsens skötsel anses såsom utöfvare av rörelsen.

9 §.

Tillstånd till handel samt godkännande av föreståndare må återkallas, när anmärkningar mot rörelsens skötsel eller mot vederbörandes lämplighet därtill föranleda.

Särskilda föreskrifter för fasta handlande.

6 §.

Bedrives rörelsen såsom grosshandel eller som försäljning i bod eller

10 §.

Fast handlande må ej för rörelsens utövande eller för förvaring av gods,

(Gällande bestämmelser:)

från annat upplagsställe, må ej för dess utövande eller för förvaring av föremål, som rörelsen avser, användas annat ställe än det, varom anmälan enligt 2 § blivit gjord, med mindre näringsidkaren dessförinnan medelat KB uppgift å det nya stället.

7 §.

1 mom. Den, som idkar grosshandel med eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe av föremål, som i 1 § avses, skall, evad rörelsen omfattar allenast dylika föremål eller ej, föra särskild bok (affärsbok) för inskrivning av varje affär, varigenom för rörelsen föremål förvärfvas eller eljest mottages för försäljning.

2 mom. Bedrives rörelsen som grosshandel, må dock från inskrivning uteslutas affär, varigenom föremål förvärfvas eller mottages från kronan, kommun eller annan sådan menighet, kommunikationsföretag, fabrik, verkstad eller annan industriell anläggning eller från den, som behörigen idkar rörelse, med vars utövande enligt 1 mom. följer skyldighet att föra affärsbok.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

som rörelsen avser, använda annat ställe än det, som blivit godkänt av polismyndigheten i orten.

11 §.

Ej må fast handlande förvärva gods, som i 1 § sägs, av annan än den, som är känd för handlanden eller hans personal eller ock kan legitimera sig på ett tillfredsställande sätt. Beträffande person, som kan antagas driva yrkesmässig handel med gods av ovan omförmält slag, är handlanden därjämte skyldig att förvissa sig om, att vederbörande innehar tillstånd att idka sådan handel.

12 §.

Fast handlande skall föra särskild bok (*affärsbok*) för inskrivning av varje affär, varigenom gods som i 1 § sägs förvärfvas för rörelsen eller eljest mottages för försäljning.

Där polismyndigheten det medgiver, må anteckningar om förekommande affärer göras i annan ordning än i bok; om dylika anteckningar skall i tillämpliga delar gälla vad om affärsbok är stadgat.

(Gällande bestämmelser:)

8 §.

1 mom. Affärsbok skall, enligt vid denna förordning fogat formulär, föras för kalenderår och, innan den tages i bruk, inbindas och förses med fortlöpande sidtal. Affär, för vilken enligt 7 § boken är avsedd, skall i denna omedelbart i fortlöpande nummerföljd inskrivas, med noggrant angivande av dagen för affärens avslutande, föremålets eller föremålens art samt antal, mått eller vikt och särskilt kännemärke, där sådant förekommer, ävensom den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, med vilken affären avslutats, och det pris, som därvid avtalats, eller, där affären inneburit annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll. De om nämnda person lämnade uppgifter skola, där han ej är för vederbörande känd, i den mån så lämpligen kan ske, till riktigheten kontrolleras. Förvaras föremål annorstädes än i affärslokalen, skall i boken finnas anteckning om förvaringsstället.

Kommer föremål å senare dag än den, då inskrivning verkställdes, i näringsidkarens besittning, skall dagen därför angivas.

Har inskrivet föremål blivit sorterat bland andra föremål eller har det undergått sådan bearbetning eller förändring, att det ej kan till sitt förutvarande bestånd igenkännas, skall i boken ofördröjligen göras anteckning om åtgärden och dagen för dess vidtagande. Omedelbart efter avslutande av affär, varigenom näringsidkaren avhänt sig inskrivet föremål, skall, där ej anteckning om sortering, bearbetning eller förändring skett, verkställas anteckning om avhändelsen, med angivande av dagen för af-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

13 §.

Affärsbok skall föras för kalenderår och skall vara inbunden och försedd med fortlöpande sidtal. Där rörelsens omfång eller beskaffenhet gör sådant lämpligt, må affärsbok föras i särskilda avdelningar.

Vid inskrivning av affär skall anteckning göras om dagen för affärens avslutande, godsets art samt antal, mått eller vikt ävensom, där ej på grund av godsets mängd hinder däremot möter, om fabrikat och tillverkningsnummer eller annat särskilt kännemärke. Därjämte skola angivas den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, med vilken affären avslutats, arten av och numret å den legitimationshandling, som må hava företetts, samt det pris, som avtalats, eller, där affären inneburit annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll. Förvaras godset annorstädes än i affärslokalen, skall anteckning göras om förvaringsstället. Kommer godset å senare dag än den, då inskrivning verkställdes, i rörelseidkarens besittning, skall dagen därför angivas.

Då inskrivet gods underkastas sådan bearbetning eller förändring, att det ej kan till sitt förutvarande bestånd igenkännas, skall anteckning ofördröjligen göras om åtgärden och dagen för dess vidtagande. Omedelbart efter avslutande av affär, varigenom handlanden avhänder sig inskrivet gods, skall, där ej anteckning om bearbetning eller förändring skett, verkställas anteckning om avhändelsen, med angivande av dagen för affärens avslutande, den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, som förvärvat godset, samt försälj-

(Gällande bestämmelser:)

färens avslutande, den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, som förvärvat föremålet, samt försäljningssumman, eller, där fråga är om annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll.

Där rörelsens omfång eller beskaffenhet gör sådant lämpligt, må affärsbok föras i särskilda avdelningar.

2 mom. Vad i affärsbok inskrivits får ej utplånas eller genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

9 §.

Affärsbok skall av näringsidkaren förvaras under en tid av tio år, vilken tid räknas från den dag, då sista inskrivningen verkställdes. Avslutad bok må mot bevis kunna lämnas till förvaring i Stockholm hos poliskammaren och annorstädes hos vederbörande magistrat, stadsstyrelse eller landsfiskal. Vid rörelsens övergång till annan innehavare skall affärsboken till denne överlämnas; vid rörelsens nedläggande skall boken avlämnas till myndighet, som nyss nämnts.

10 §.

1 mom. Å föremål, rörande vilket inskrivning gjorts i affärsbok, skall näringsidkaren så fort ske kan efter inskrivningen anbringa varaktig beteckning, angivande det år och det nummer, varunder inskrivningen verkställt, ävensom, där boken förts i särskilda avdelningar, den avdelning, däri inskrivningen ägt rum. Beteckningen skall vara tydlig och anbringas så, att den är lätt skönjbar.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

ningssumman eller, där fråga är om annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll. Anteckning, som i detta stycke sägs, vare dock ej erforderlig beträffande gods, som under minst ett år varit i handlandens besittning.

14 §.

Vad i affärsbok inskrivits må ej utplånas eller genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt. Affärsbok skall förvaras under en tid av tio år, räknat från den dag, då sista inskrivningen verkställdes. Vid rörelsens övergång till annan innehavare skall affärsboken överlämnas till denne; vid rörelsens nedläggande, skall boken avlämnas till polismyndigheten i orten.

15 §.

Å inskrivet gods skall så fort ske kan anbringas tydlig och varaktig beteckning, som gör det möjligt att utan omgång återfinna anteckningarna angående den affär, varigenom godset mottagits. Beteckning må, så länge godset för rörelsen förvaras, borttagas allenast i den mån detta påkallas av godsets bearbetning eller förändring. Godset skall förvaras på sådant sätt, att det är åtkomligt för granskning.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

Avser inskrivning flera föremål, och kan beteckning, som nu sagts, icke utan synnerlig svårighet eller omgång anbringas å vart föremål, må för dessa eller vissa av dem, så framt de förvaras utan sammanblandning med andra föremål, användas allenast en beteckning, där denna anbringas på sådant sätt, att därav tydligt framgår, att den avser samtliga de föremål, för vilkas betecknande den anbragts.

Varder beteckning genom nötning eller annorledes förstörd eller otydlig, skall ny beteckning ofördröjligen anbringas.

2 mom. Beteckning, varom i denna paragraf förmåles, må, så länge föremål, som beteckningen avser, för rörelsen förvaras, borttagas allenast i den mån detta efter förloppet av den i 11 § omförmälda tid påkallas av föremålets sortering bland andra föremål, bearbetning eller förändring.

3 mom. Föremål, som skall vara försett med beteckning, skall, där rörelsen jämväl avser gods, därför beteckning ej är föreskriven, förvaras skilt från detta.

11 §.

1 mom. Där ej tillsägelse eller beslut av hälsovårdsnämnd, kommunalnämnd eller annan myndighet till annat föranleder, må föremål, å vilket, enligt vad i 10 § sägs, skall anbringas beteckning, ej utlämnas, förstöras eller nedsmältas och ej heller underkastas bearbetning eller annan förändring förrän efter förloppet av sju dagar från den dag, då föremålet kommit i näringsidkarens besittning.

2 mom. Föremål, varom i 1 mom. sägs, skall förvaras på sådant sätt, att det är lätt åtkomligt för granskning.

16 §.

Där ej beslut av offentlig myndighet till annat föranleder, må inskrivet gods ej utlämnas eller förstöras och ej heller nedsmältas eller underkastas annan bearbetning eller förändring förrän efter sju dagar från den dag, då godset kom i handlandens besittning.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

Särskilda föreskrifter för uppköpare.

17 §.

Ej må uppköpare förvärva gods, som i 1 § sägs, av okänd person, med mindre denne kan legitimera sig på ett tillfredsställande sätt eller förvärvet sker i överlåtarens bostad eller affärslokal.

18 §.

Det åligger uppköpare att om varje affär, varigenom gods som i 1 § sägs förvärfvas för rörelsen eller eljest mottages för försäljning, göra anteckning å numrerade inköpsnotor, hophäftade i block.

Vad i 13 § andra och tredje styckena sägs om inskrivning i affärsbok skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande anteckning å inköpsnota.

Inköpsnota skall bevaras ett år efter det anteckning om affär gjorts å notan.

Undantag från de särskilda föreskrifterna för fasta handlande och uppköpare.

19 §.

Vad i 12—16 och 18 §§ stadgas skall icke äga tillämpning å gods, som förvärfvas å offentlig auktion eller från kronan, kommun, annan sådan menighet, dödsbo, kommunikationsföretag, industriell anläggning eller från den, som behörigen idkar fast handel, som i förordningen avses.

20 §.

Beträffande lump samt skrot av annan metall än guld, silver och platinä äga föreskrifterna i 13 § tredje

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

stycket samt 15, 16 och 18 §§ icke tillämpning och må de i 13 § andra stycket föreskrivna anteckningarna göras å numrerade inköpsnotor, hophäftade i block, i stället för i affärsbok.

12 §.

KB må, i den mån skäl därtill äro, medgiva näringsidkare befrielse från skyldighet att för särskild affär eller särskilt slag av affärer ställa sig till efterrättelse vad i 6, 7, 8, 10 eller 11 § är stadgat.

21 §.

Om särskilda skäl därtill äro må polismyndigheten medgiva undantag från bestämmelserna i 13—16 och 18 §§.

Allmänna bestämmelser.

13 §.

Näringsidkare, som i denna förordning avses, eller hans biträde må ej för rörelsen förvärva eller eljest mottaga föremål, som av den, vilken ej fyllt 18 år, för affär utbjudes eller tillhandahålles, evad detta sker för den omyndiges egen eller annans räkning.

22 §.

Gods må ej för rörelsen förvärvas eller eljest mottagas från den, som är berusad eller ej fyllt 18 år.

14 §.

Efter anmälan av polismyndighet, att föremål förkommit eller olovligen frånhänts ägaren, vare näringsidkare, som denna förordning avser, pliktig att ofördröjligen undersöka, huruvida föremålet finnes i hans besittning och, där affärsbok skall föras, om i denna förekommer anteckning om föremålet. Vinnes upplysning om föremålet, skall näringsidkaren, så

Begagnade kläder ävensom andra föremål, vilka kunna antagas vara smittofarliga eller behäftade med ohyra, må icke mottagas, med mindre de omedelbart underkastas desinfektion eller åtgärd för ohyrans borttagande.

23 §.

Efter anmälan av polismyndighet att gods förkommit eller olovligen frånhänts ägaren vare rörelseidkare som avses i denna förordning pliktig att ofördröjligen undersöka om godset finnes i hans besittning och om han innehar någon anteckning om detsamma. Vinnes upplysning om godset, skall polismyndigheten så fort ske kan underrättas därom.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

fort' ske kan, därom lämna myndigheten underrättelse.

Erhåller näringsidkaren annorledes än nu sagts kännedom om, att den, som hos honom utbjuder eller till honom överlämnar föremål, olovligen åtkommit detsamma eller av annan anledning icke äger rätt att avyttra föremålet, eller får näringsidkaren skälig anledning till misstanke därom, vare han likaledes skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet.

Skriftliga meddelanden från polismyndighet skola av näringsidkare, som i 6 § avses, under en tid av fem år, vilken tid för varje meddelande räknas från dess datum, förvaras ordnade i tidsföljd. Övergår rörelsen till annan innehavare eller nedlägges densamma, skall vad i 9 § för dylikt fall stadgas om affärsbok äga motsvarande tillämpning å meddelande, varom nu nämnts.

15 §.

Polismyndighet må ej förvägras tillträde till affärslokal, magasin eller upplagsplats, som användes för rörelsen; och äge polismyndigheten rätt att därvid företaga den granskning av varulager och av affärsbok, vartill myndighetens tjänsteåligganden kunna giva anledning.

Näringsidkaren eller hans ställföreträdare vare pliktig att därvid tillhandahålla föremål eller affärsbok, vars granskning påkallas, samt att tillhandagå med upplysningar.

16 §.

Finns särskilda ordningsföreskrifter vara av nöden med avseende å driften av rörelse, varom i denna förordning är fråga, äge KB att med-

Erhåller rörelseidkaren annorledes än nu sagts kännedom om att den, som hos honom utbjuder eller till honom överlämnar gods, olovligen åtkommit detsamma eller av annan anledning icke äger rätt att avyttra godset, eller får han skälig anledning till misstanke därom, vare han skyldig att genast underrätta polismyndigheten i orten.

Skriftliga meddelanden från polismyndighet rörande förkommet gods skola under en tid av ett år förvaras ordnade i tidsföljd eller i annan ordning, som anvisas av polismyndigheten.

24 §.

Rörelseidkare, som avses i denna förordning, må icke vägra polismyndighet att undersöka lokaler och lager eller att granska affärsbok och inköpsnotor.

25 §.

Finns särskilda ordningsföreskrifter vara av nöden med avseende å rörelsen äger polismyndigheten meddela dylika föreskrifter. Polismyndig-

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

dela dylika föreskrifter; och må därvid tillika för överträdelse av desamma stadgas viten av fem till och med ett hundra kronor.

digheten äger ock ålägga rörelseidkare skyldighet att anmäla förvärv av föremål av visst eller vissa slag.

17 §.

1. mom. Den, som dömes till ansvar för tjuvnadsbrott eller, med avseende å hos honom anträffat stulet gods, till ansvar enligt 21 kap. 6 § strafflagen, må ej, där brottet blivit begånget under tid, då han idkat eller jämlikt 3 eller 4 § förestått rörelsen, densamma vidare idka eller förestå.

Lag samma vare för den, som mera än en gång dömts till ansvar för överträdelse av stadgande i 13 eller 14 §.

2 mom. KB må, när skälig anledning därtill förekommer, meddela förbud för näringsidkare eller sådan föreståndare, som i 3 och 4 §§ avses, att rörelsen vidare idka eller förestå.

Förbudet träder ej i kraft, förrän det delgivits den, som därav trädfats, eller, i hans frånvaro, den, vilken rörelsen besörjer; och skall KB om förbudet lämna underrättelse till magistraten, stadsstyrelsen eller landsfiskalen i orten samt vederbörligen kungöra detsamma; dock att vad här sagts om magistratens underrättande ej äger tillämpning i Stockholm.

18 §.

1 mom. Den som, utan att enligt föreskrifterna i denna förordning där-

26 §.

Nedlägges rörelse, som i denna förordning avses, eller avgår föreståndare, skall anmälan härom ofördröjligen göras till polismyndigheten.

Straffbestämmelser m. m.

27 §.

Den som, utan att enligt föreskrifterna i denna förordning vara därtill

(Gällande bestämmelser:)

till vara berättigad, idkar eller förestår rörelse, som i 1 § avses, böte från och med fem till och med femhundra kronor.

Till samma ansvar vare den förfallen, som utövar rörelse, varom i 3 eller 4 § förmäles, annorledes än genom behörig föreståndare.

2 mom. Förseelse mot 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14 eller 15 § straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Skulle föreståndare, som i 3 och 4 §§ omförmäles, vid utövningen av sin föreståndarebefattning göra sig skyldig till överträdelse, som nu sagts, eller till överträdelse av ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, vare näringens innehavare ock förfallen till ansvar, där han prövas vara delaktig i förseelsen.

19 §.

Dömes den, som idkar rörelse, varom i 1 § sägs, eller föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, till ansvar enligt 18 § 2 mom. eller för förseelse mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, må på yrkande av allmän åklagare domstolen tillika, där omständigheterna finnas böra därtill föranleda, meddela förbud för näringsidkaren eller föreståndaren att rörelsen vidare idka eller förestå.

20 §.

Har någon, som ej fyllt 15 år, till näringsidkare, varom i denna förordning är fråga, eller till hans biträde för affär utbjudit eller tillhandahållit föremål, skall den, vilken vården om den omyndige åligger, straffas

(Kungl. Maj:ts förslag:)

berättigad, idkar rörelse, som förordningen avser, straffes med dagsböter.

Till samma straff vare den förfallen,

1) som utövar rörelse, som i 6 eller 7 § avses, annorledes än genom behörig föreståndare, eller

2) som bryter mot bestämmelse i 22 §, 23 § första eller andra stycket eller 24 §.

Med böter från och med fem till och med tre hundra kronor straffes den, som bryter mot bestämmelse i 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 eller 18 §, 23 § tredje stycket eller 26 § eller mot föreskrift eller åläggande, som meddelats jämlikt 25 §.

(Gällande bestämmelser:)

så som i 18 § 2 mom. sägs, där det ej kan antagas, att utbudandet eller tillhandahållandet skett mot hans uttryckliga föreskrift eller eljest honom ovetande.

21 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till böter eller vite, som för förseelsen äro stadgade.

22 §.

För förseelse, som med husbondes vetenskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden liksom vore förseelsen begången av honom själv.

23 §.

Till böter eller till utgivande av vite må icke dömas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen eller annan författning bör beläggas med strängare straff.

24 §.

Om fördelning och förvandling av böter och viten, som ådömas efter denna förordning, ävensom i avseende å rätt för allmän åklagare att till säkerhet för gäldande av böter, viten och ersättningar, som kunna den brottslige ådömas, anhålla visst gods, lände vad i 23 och 31 §§ i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet stadgas rörande böter och ersättningar i tillämpliga delar till efterrättelse.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

28 §.

Rörelseidkare så ock föreståndare ansvarar för förseelse mot denna förordning, som begås av person, anställd i rörelsen, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest ej omständigheterna göra sannolikt att förseelsen skett utan hans vetenskap och vilja.

29 §.

Böter enligt denna förordning tillfalla kronan.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

25 §.

Förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som jämlikt 16 § meddelats, åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

26 §.

Emot beslut, som på grund av denna förordning meddelas av KB, må besvär anföras inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; dock länder beslutet, utan hinder av besvär, till efterrättelse, intill dess annorlunda kan bliva vederbörligen förordnat.

30 §.

Över polismyndighets beslut enligt denna förordning må besvär anföras hos länsstyrelsen inom en månad från det klaganden erhållit del av beslutet.

Talan mot länsstyrelses beslut föres hos Konungen genom besvär i den ordning som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

Polismyndighets och länsstyrelses beslut skola lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, där ej annorlunda förordnas.

31 §.

Konungen utfärdar de bestämmelser som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918, då vad gällande författningar innehålla mot förordningen stridande upphör att lända till efterrättelse; dock att de ytterligare inskränkningar i rätten att driva handel med föremål av ifrågasvarande slag, som i särskilda författningar äro eller varda stadgade, skola äga giltighet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1950.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 28 maj 1918 (nr 386) angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

Innehar rörelseidkare rätt enligt äldre författning att idka grosshandel med eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe av visst el-

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

Därest före denna förordnings ikraftträdande handelsrörelse, som i 1 § avses, i vederbörlig ordning utövas av någon, som råder över sig och sin egendom, eller av gift kvinna, som ej råder över sin egendom, eller sedan senast den 1 januari 1918 av omyndig, som fyllt 18 år, må, där näringsidkaren icke på grund av stadgandet i 2 § 1 mom. är utesluten från möjlighet att förvärva tillstånd till sådan rörelses utövande, rörelsen fortsätts även efter det förordningen trätt i kraft; åliggande det näringsidkaren, vid äventyr av handelsrättighetens förlust, att före den 1 oktober 1918 om rörelsen göra anmälan hos KB med bifogande dels, därest rörelsen bedrivs som grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, av uppgift å ställe, där rörelsen utövas, och där föremål, som denna avser, skola förvaras, dels ock i fall, som avses i 3 §, av uppgift å den, som är föreståndare.

Vilja stärbhusdelägare efter den, som efter anmälan eller tillstånd bedrivit rörelsen såsom grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, för stärbhusets räkning utöva densamma även efter det förordningen trätt i kraft, skall i avseende därå vad i 4 § stadgas äga motsvarande tillämpning; dock att stärbhusdelägarna äro skyldiga, vid äventyr av handelsrättighetens förlust, att senast inom en månad från den dag, då förordningen trätt i kraft, göra anmälan om rörelsen med bifogande av uppgift å ställe, där rörelsen skall utövas och där föremål, som denna avser, skola förvaras, och å den, som är föreståndare.

ler vissa varuslag, som omfattas av den nya förordningen, gäller denna rätt även efter ikraftträdandet av sistnämnda förordning. Har rörelseidkare, som nu nämnts, rätt att handla med samtliga de varuslag, som omförmälas i förordningen den 28 maj 1918, äger han efter ikraftträdandet av den nya förordningen idka handel med det eller de i 1 § sistnämnda förordning omförmälda varuslag, varom han före den nya förordningens ikraftträdande ingiver anmälan till polismyndigheten å den ort, där rörelsen huvudsakligen bedrivs.

Rätt enligt äldre författning att idka annan handel än i föregående stycke sägs med varuslag, som avses i 1 § nya förordningen, skall anses gälla till och med den 30 juni 1950.

Har länsstyrelsen medgivit rörelseidkare befrielse från skyldighet att ställa sig till efterrättelse vad i 7, 8, 10 eller 11 § förordningen den 28 maj 1918 är stadgat, skall rörelseidkaren, intill dess vederbörande polismyndighet annorledes förordnar, åtnjuta motsvarande befrielse även efter ikraftträdandet av den nya förordningen.

Fast handlande, som vid den nya förordningens ikraftträdande äger rätt att idka handel varom här är fråga, må utan polismyndighetens godkännande för rörelsens utövande använda ställe, som utnyttjades för detta ändamål vid förordningens ikraftträdande och varom uppgift i vederbörlig ordning lämnats till länsstyrelsen.

(Gällande bestämmelser:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

Vill någon, innan denna förordning träder i kraft, förvärva rätt att efter den 1 oktober 1918 begynna rörelse, som förordningen avser, eller erhålla befrielse från skyldighet att ställa sig till efterrättelse något av de i 12 § avsedda stadgandena, gälle vad i dessa hänseenden i förordningen föreskrives.

2) Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 8 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s.

1) angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att § 8 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

§ 8.

§ 8.

Vad genom — — — platinaarbeten; och

1) handel med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade beklädnads-persedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål,

varom allt finnes särskilt stadgat.

Vad genom — — — platinaarbeten; och

1) handel med skrot, lump och begagnat gods,
varom allt finnes särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1950.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1926:211.

På hemställan av utskottet har riksdagen vid vårsessionen beslutat att uppskjuta behandlingen av denna proposition till innevarande höstsession.

Beträffande de i propositionen anförda skäl, för vilka redogörelse icke lämnas här nedan, får utskottet hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att den nu gällande förordningen den 28 maj 1918 angående handel med vissa begagnade föremål m. m. skall ersättas av en ny förordning i ämnet. De viktigaste skiljaktigheterna mellan de båda förordningarna äro följande.

Tillämpningsområdet har utvidgats till att omfatta vissa nya varuslag. Befogenheten att meddela tillstånd att utöva handel, varom här är fråga, överflyttas från länsstyrelserna till de lokala polismyndigheterna. Medan handlande, som innehar kontors- eller butikslokal eller upplagsställe (fast handlande), skall få idka handel i hela riket, skall tillståndet för den, som driver rörelsen utan lokal eller ställe av nämnt slag (uppköpare), i allmänhet begränsas till att avse visst län eller del av län. De fasta handlandena åläggas en ovillkorlig skyldighet att avkräva okänd säljare legitimation. Även uppköparna skola fordra legitimation av okända säljare, såvida avtalet om överlåtelsen icke träffats i säljarens bostad eller affärslokal. För uppköpare har införts skyldighet att föra vissa anteckningar om inköp och försäljningar. Bestämmelserna om bokföring, märkning och förvaring skola äga tillämpning endast beträffande gods som angives i förordningen. För lump- och skrothandelns del ha kontrollåtgärderna i vissa avseenden lättats avsevärt.

Inledning.

Beträffande handeln med skrot, lump och vissa slag av begagnat gods gäller *förordningen den 28 maj 1918 angående handel med vissa begagnade föremål m. m.* Syftet med denna förordning är att motverka egendomsbrottsligheten, särskilt bland minderåriga, genom att försvåra avsättningen av olovligen tillgripet gods. Förordningen avser yrkesmässig handel med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade klädespersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål. Undantag göres emellertid för handel å marknad samt för handelsrörelse, som avser allenast föremål med konst- eller samlarevärde (antikviteter).

Under de senaste åren ha yrkanden på att förordningen måtte omarbetas framförts från flera håll. Med anledning härav tillkallade den 30 juni 1945 dåvarande chefen för handelsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts be- myndigande sju sakkunniga att verkställa utredning och avgiva förslag

rörande frågan om revision av förordningen angående handel med vissa begagnade föremål m. m. Den 10 mars 1947 avlämnade de sakkunniga betänkande med förslag till ändrad lagstiftning angående handel med skrot, lump och begagnat gods (SOU 1947: 22). De sakkunnigas förslag är i huvudsak uppbyggt efter samma linjer som 1918 års förordning. Vissa betydelsefulla ändringar ha dock föreslagits.

Över betänkandet ha efter remiss avgivits yttranden av ett stort antal myndigheter och organisationer. Behovet av nya bestämmelser på området vitsordas i så gott som samtliga avgivna yttranden. I stort sett råder också enighet om att de sakkunnigas förslag bör kunna läggas till grund för dessa nya bestämmelser. En del erinringar, huvudsakligen i frågor av mera speciell natur, ha dock framställts.

Förslaget till förordning angående handel med skrot, lump och begagnat gods.

Föredragande departementschefen, statsrådet Ericsson, har inledningsvis anfört följande:

»För egen del finner jag, att de sakkunnigas förslag bör kunna läggas till grund för en ny förordning i ämnet. Innan jag övergår till att behandla sakfrågan, vill jag dock i korthet beröra ett spörsmål av författningsteknisk natur. De sakkunniga ha utarbetat förslag till en helt ny förordning, avsedd att underställas riksdagen, samt till en kungörelse. I kungörelsen ha intagits bestämmelser huvudsakligen rörande samarbetet mellan olika myndigheter samt några allmänna undantag från vissa i förordningen meddelade kontrollföreskrifter. Jag biträder tanken på en uppdelning av de erforderliga bestämmelserna på en förordning och en kungörelse. Däremot är jag icke helt ense med de sakkunniga i frågan, vilka bestämmelser som skola ha sin plats i den ena eller andra författningen. Ur rent författningsteknisk synpunkt skulle den mest tilltalande lösningen vara att i huvudförfattningen upptaga blott de regler, beträffande vilka riksdagens yttrande kan anses påkallat. Kontroll- och detaljföreskrifter skulle i så fall intagas i kungörelsen. Emot en dylik lösning talar emellertid den omständigheten, att samtliga berörda handlande, uppgående till många tusen, i så fall skulle behöva handskas med två skilda författningar. Med hänsyn härtill förordar jag den lösningen, att i förordningen upptagas de bestämmelser, som beröra allmänheten, medan i kungörelsen inrymmas de stadganden, som blott angå myndigheterna. Inom handelsdepartementet har i enlighet härmed upprättats förslag till förordning angående handel med skrot, lump och begagnat gods.»

1 §.

De sakkunniga ha rörande förordningens tillämpningsområde anfört följande:

Beträffande frågan vilka varuslag, som skola beröras av en ny förordning om handel med begagnat gods, ha de sakkunniga till en början påpekat, att i 1918 års förordning någon skarp gräns för dess tillämp-

ningsområde icke uppdragits, utan att det är ovisst om handeln med vissa varor är underkastad förordningens bestämmelser. Efter redogörelse för domstolspraxis m. m. ha de sakkunniga uttalat, att det får anses fastslaget att begagnade cyklar äro sådana föremål som avses i förordningen men att detta icke är fallet med begagnade motorfordon. Däremot falla begagnade delar och tillbehör till motorfordon inom förordningens tillämpningsområde. Beträffande begagnade radioapparater, kameror och kikare råder enligt de sakkunniga ovisshet i ifrågavarande hänseende, men uppfattningen säges närmast vara den att handeln med dylika föremål icke är underkastad förordningens bestämmelser.

De sakkunniga ha ansett det erforderligt att den nya förordningen innehåller en klar och uttömmande uppräknig av de varuslag, som skola vara underkastade de särskilda bestämmelserna angående handel med begagnade föremål. Vid den gränsdragning som verkställts ha de sakkunniga utgått från att allenast sådant gods bör medtagas, som i större utsträckning brukar bliva föremål för tillgrepp eller annat olovligt förfogande. Med denna utgångspunkt ha de sakkunniga föreslagit, att förordningen skall äga tillämpning dels på skrot och lump och dels på begagnat gods av följande slag, nämligen 1) beklädnadspersedlar, skodon, 2) motorfordon, cyklar, barnvagnar, båtar, delar av och tillbehör till dylika fortskaffningsmedel, 3) musikinstrument, radioapparater, grammofoner, kameror, klocker, kikare, 4) maskiner, maskindelar, redskap, verktyg, tekniska instrument, 5) smycken, äkta pärlor, ädla och halvädla stenar samt 6) förut ej nämnda föremål, vilka helt eller till väsentlig del bestå av guld, silver, platina, nysilver, koppar, mässing, tenn eller brons. Med begagnat gods skall likställas pantsedlar å sådant gods.

Enlig uttalande i motiven ha de sakkunniga med skrot förstått allenast järn- och annat metallskrot men däremot icke s. k. gummiskrot eller glas-skrot. Ej heller har pappersavfall räknats såsom lump.

1918 års förordning äger icke tillämpning å handel å marknad och ej heller å handelsrörelse, som avser allenast handel med antikviteter. De sakkunniga ha icke funnit skäl upphäva undantaget för handel å marknad. Däremot ha de sakkunniga föreslagit, att undantagsbestämmelsen angående handel med antikviteter skall utgå. Såsom skäl härför har bl. a. åberopats, att det i ett icke obetydligt antal fall förekommit, att stulet gods avyttrats i konst- och antikvitetssaffärer, och att det vore svårt att skilja mellan antikviteter och föremål utan konst- eller samlarevärde.

Sveriges automobilhandlareförebund har i en den 29 januari 1949 dagtecknad skrivelse — med instämmande av ett stort antal organisationer på transportväsendets och handelsns område — hemställt att handeln med begagnade motorfordon måtte införas under den nya förordningen. Till stöd härför har bl. a. åberopats att motorfordon i ej så obetydlig omfattning stules i återförsäljningssyfte, att det förekommer en omfattande irreguljär handel med begagnade motorfordon och att denna handels ambulera utövare förde allmänheten bakom ljuset och årligen undandroge stat och kommun stora skattebelopp, samt att det vore ett allmänt intresse att bilhandeln sannerades på sätt som skulle bli fallet genom den i förordningen avsedda tillståndsprovningen.

Departementschefen har rörande denna fråga uttalat följande:

»Den föreslagna förordningen har liksom den nu gällande huvudsakligen till syfte att motverka egendomsbrottsligheten. Vid förordningens utform-

ning måste emellertid beaktas att varuomsättningen icke i onödan försvåras genom hindrande bestämmelser. För att en viss varugrupp skall föras in under regleringen, synes till en början böra fordras att godset i mera betydande utsträckning är föremål för tillgreppsbrott. Däröver bör emellertid krävas att det tillgripna också i någorlunda stor omfattning plägar avyttras till personer som yrkesmässigt idka handel med det slags gods varom fråga är. Den bestående reglering i olika avseenden av handeln, som förordningens tillämpning innebär, bör vidare icke ifrågakomma för varuslag, som endast under kristid eller eljest speciella betingelser mera allmänt äro föremål för tillgrepp och avyttring i andrahandshandel.

Från dessa utgångspunkter anser jag, att tillräckliga skäl icke anförts för att under förordningen hänföra andra varuslag än de sakkunniga föreslagit, men att däremot anledning finnes att utesluta vissa av de sakkunniga medtagna varuslag. Jag anser sålunda, att det icke är påkallat att i förordningen upptaga barnvagnar och båtar samt delar av och tillbehör till sådana fortskaffningsmedel. För barnvagnar är stöldfrekvensen så låg att den icke motiverar deras medtagande. Beträffande mindre farkoster samt delar och tillbehör till dem förekommer det visserligen i icke obetydlig omfattning att de tillgripas, men det torde mycket sällan inträffa att tillgripna sådana föremål säljas till någon handlande i branschen.

Vad angår motorfordon samt delar av och tillbehör till motorfordon synes det ovisst om det finnes tillräckliga skäl för denna varugrups hänförande under förordningen. Det förekommer visserligen i stor utsträckning att bilar frånhändas ägaren, men det synes regelmässigt vara fråga endast om tillfälliga s. k. billån, vilka av lätt insedda skäl ej beröra bilhandeln. Den irreguljära bilhandel, vars olägenheter Sveriges automobilhandlareförbund påtalar, torde i det hela ha karaktär av kristidsföreteelse och synes för övrigt, eftersom tillståndsprovningen enligt förordningen endast skulle avse yrkesmässig handel, blott i begränsad mån kunna stäckas genom att handeln med begagnade motorfordon inbegripes under förordningen. Om särskilda åtgärder skulle anses påkallade för att enligt förbundets önskemål sanera bilhandeln, förefaller det lämpligt att andra medel sökas än bilhandels sammanförande för bestående reglering med exempelvis skrot- och lumphandel. Enligt vad jag inhämtat pågå på vederbörligt håll överväganden med syfte att för bilhandels del vidtaga åtgärder med stöd av de befogenheter som prisregleringslagen medgiver.

På grund av den förhållandevis låga stöldfrekvensen saknas enligt min mening tillräcklig anledning att medtaga musikinstrument och grammofooner. Radioapparater äro icke heller i särdeles stor utsträckning föremål för tillgreppsbrott. Då å andra sidan handeln med begagnade sådana apparater är omfattande, skulle ett medtagande av denna varugrupp vara till förhållandevis stor olägenhet för allmänna omsättningen. Radioapparater böra därför enligt min mening icke medtagas i förordningen. Av liknande skäl böra enligt min uppfattning även maskiner, maskindelar, redskap, verktyg och tekniska instrument uteslutas. Vad särskilt angår varugruppen maski-

ner är väl stödfrekvensen f. n. icke obetydlig. Detta torde emellertid få anses vara en övergående omständighet, beroende på rådande knapphet på vissa slag av nya maskiner. Vidare bör märkas att gruppen maskiner omfattar åtskilliga slag av föremål vilka så gott som aldrig tillgripas. Det möter av lätt insedda skäl svårigheter att hänföra blott vissa sorters maskiner under förordningen.

Vad beträffar handeln med pantsedlar anser jag mig böra förorda det av de sakkunniga härutinnan framlagda förslaget. Vidare ansluter jag mig till de sakkunnigas förslag att den nuvarande undantagsbestämmelsen beträffande handel å marknad bibehålles och att undantaget för antikvitetshandeln upphäves. Ett bibehållande av sistnämnda undantag skulle lätt kunna få till följd att kontrollen försvårades i fråga om handeln med smycken, stenar m. m. samt vissa metallföremål, alltså grupperna 5 och 6 enligt förslaget.

Statens industrikommission har föreslagit, att förordningen icke skulle vara tillämplig på sådana näringsidkare, som normalt handla med nya varor men i samband därmed taga begagnade varor i utbyte. Det torde dock beträffande vissa varuslag, t. ex. cyklar, i icke obetydlig grad underlätta polisens spaningar efter stulet gods, att handlandena äro skyldiga att lämna närmare upplysningar angående sådant begagnat gods, som de erhållit i utbyte vid försäljning av nytt gods. Med anledning härav anser jag, att något undantag för nämnda affärstransaktioner icke bör uppställas.»

13 §.

De *sakkunniga* ha föreslagit att vissa anteckningar skola göras, då fast handlande inköper gods, som hör under förordningen, bl. a. om den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, med vilken affären avslutats. Det synes de sakkunniga att för underlättande av polisens arbete med efterforskande av stulet gods i princip lika fullständiga anteckningar som vid godsets inköp böra göras vid dess försäljning.

16 §.

I 11 § av nu gällande förordning få föremål, å vilka skola anbringas viss beteckning, ej utlämnas, förstöras eller nedsmältas och ej heller underkastas bearbetning eller annan förändring förrän efter förloppet av sju dagar från den dag, då föremålet kommit i näringsidkarens besittning.

Rörande denna fråga anföra de *sakkunniga* följande:

Från statens kriminaltekniska anstalts sida har, såsom tidigare omnämnts, ifrågasatts, om icke den i 11 § av 1918 års förordning stadgade förvaringstiden i vissa fall bör utsträckas till tio dagar. De sakkunniga äro medvetna om att den nu stadgade tidsfristen, sju dagar, i många fall icke ger polisen tillräcklig tid för efterspaningen av bortkommet gods, som kan antagas ha vunnit avsättning hos någon näringsidkare, som handlar med begagnade varor. Särskilt i de större släderna med deras många affärer och då fråga är om efterspaning av gods å annan ort än den, där det stulits eller eljest frånhänts ägaren, kan tidsfristen vara alltför knapp. De sakkunniga äro dock mycket tveksamma, om det med hänsyn till handelns intresse av

en snabb lageromsättning bör ifrågakomma att utsträcka nu angivna tidsfrist. Såsom kommer att beröras under rubriken Övriga kontrollföreskrifter ävensom bestämmelser av social innebörd ha de sakkunniga funnit det lämpligt att föreslå en rätt för länsstyrelserna att ålägga vederbörande näringsidkare skyldighet att anmäla inköp av visst eller vissa slag av varor, beträffande vilka särskild kontroll anses vara av behovet påkallad, såsom fallet är exempelvis med cyklar. Därest hänsyn samtidigt togs till dels handelns intresse av att förvaringstiden hålles så kort som möjligt och dels den hjälp polismyndigheterna torde erhålla genom det anmälningssystem, som sålunda möjliggöres, ha de sakkunniga funnit det riktigast att icke föreslå någon förlängning av den nu stadgade förvaringstiden.

19 §.

De *sakkunniga* ha diskuterat frågan om medgivande av generell dispens från vissa kontrollföreskrifter:

Enligt de sakkunnigas mening bör största möjliga hänsyn tagas till näringslivets intresse av att handeln med begagnade varor icke onödigtvis försvåras. Sådana affärstransaktioner, vilka på grund av sin natur ytterst sällan kunna komma att avse olovligen tillgripet gods, synas i princip böra undantagas från förordningens kontrollbestämmelser. Till denna kategori affärer synas böra räknas inköp å offentlig auktion, d. v. s. auktion som varit kungjord i pressen, ävensom inköp från kronan, kommun, annan sådan menighet, kommunikationsföretag eller industriell anläggning.

Vad angår frågan om befrielse från införandet i affärsbok av transaktioner, varigenom en fast handlande förvärvar gods från annan fast handlande, vilja de sakkunniga framhålla, att dylika transaktioner förekomma i betydande omfattning. Då kontrollföreskrifterna beträffande dylikt gods redan blivit iakttagna, synes det icke vara skäl att kräva, att godset ånyo skall göras till föremål för särskilda kontrollåtgärder. Erinras må därom att därest godset sålts till annan än en handlande, varom här är fråga, köparen skulle ha haft fri förfoganderätt över godset. Befrielse från anteckningskyldighet m. m. synes därför kunna medgivas för gods, som handlande förvärvar från handlande, som har dylik skyldighet.

22 §.

De *sakkunniga* ha också föreslagit införande av vissa kontrollföreskrifter med social innebörd. I denna del anföres bl. a. i betänkandet:

Av sociala skäl är det önskvärt, att berusade personer och alkoholister i görligaste mån förhindras att förskaffa sig medel till inköp av rusdrycker genom försäljning av gods, som de förfoga över. Med anledning härav ha de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att förbud stadgas för berörda näringsidkare att för rörelsen mottaga gods av berusad person.

Förslag till förordning om ändrad lydelse av 8 § näringsfrihetsförordningen.

Rörande detta förslag har *departementschefen* yttrat:

Med hänsyn till att skrothandelsförordningen måste korrespondera med ett undantagstadgande i näringsfrihetsförordningen torde, därest den av mig föreslagna ändrade lagstiftningen kommer till stånd, en mindre ändring i § 8 näringsfrihetsförordningen bliva nödvändig.

Utskottet.

Den nu gällande förordningen angående handel med vissa begagnade föremål m. m. tillkom 1918 i syfte att motverka egendomsbrottsligheten. Den kompletterade härutinnan den samtidigt utfärdade förordningen angående idkande av pantlånerörelse. Erfarenheterna under den tid förstnämnda författning varit i kraft samt de sedan 1918 i många stycken ändrade förhållandena ha nödvändiggjort en omarbetning av bestämmelserna om handeln med begagnade föremål. Mot den av departementschefen förordade uppdelningen av reglerna på en förordning, innehållande de stadganden, som beröra allmänheten, och en kungörelse, inrymmande övriga föreskrifter, har utskottet intet att erinra.

En av de viktigaste punkterna, på vilken det föreliggande förslaget skiljer sig från vad nu gäller, avser förordningens tillämpningsområde. Förslaget innebär sålunda vissa utvidgningar i förhållande till de nuvarande bestämmelserna. Vidare har man nu valt att genom användande av enumerationsprincipen söka klart angiva vilka slag av gods som skola falla in under förordningen. Mot den avgränsning av tillämpningsområdet departementschefen förordat har utskottet i huvudsak icke några invändningar. Bland de uppräknade slag av begagnat gods, författningen skall avse, nämnas även kläder. I denna grupp torde också pälsverken vara avsedda att ingå. I tydlighetens intresse vill utskottet emellertid förorda, att pälsverken uttryckligen nämnas i uppräknningen. Av betydelse för författningens tillämpning blir tolkningen av uttrycket »begagnat gods». Då exempelvis är fråga om äkta pärlor samt ädla stenar, få dessa anses såsom »begagnade», så snart de någon gång efter sin tillkomst innehafts och brukats av enskilda eller eljest varit ute i allmänna marknaden.

Frågan huruvida förordningens regler skola vara att tillämpa å handeln med begagnade motorfordon har föranlett en ingående diskussion. Otvivelaktigt förekomma mycket påtagliga missförhållanden på detta område. Den nuvarande bristen på motorfordon har öppnat möjlighet för allehanda osunda affärsmetoder. Syftet med förevarande författning är, som utskottet redan antytt, att motverka egendomsbrottsligheten genom att försvåra avyttringen av gods som åtkommits genom brott. De missförhållanden, som råda på motorfordonsmarknaden, äro emellertid av annan art. Framför allt genom lämnande av oriktiga upplysningar i olika hänseenden i samband med försäljningar vållas den enskilde och ofta även det allmänna ekonomiska förluster. Däremot torde endast sällan stulna motorfordon säljas i allmänna marknaden till dem, som driva yrkesmässig handel med sådana fordon. Det synes under dylika omständigheter icke lämpligt att söka bekämpa nämnda missförhållanden genom att inordna motorfordonen under reglerna i denna förordning. Utskottet biträder därför departementschefens avvisande ståndpunkt. Enligt vad utskottet erfarit ha de av departementschefen i propositionen omnämnda övervägandena att för bilhandelns del

vidtagna åtgärder med stöd av de befogenheter, som prisregleringslagen medger, icke lett till något praktiskt resultat. Utskottet vill emellertid framhålla angelägenheten av att åtgärder snarast vidtagas för att stävja oarterna inom handeln med begagnade motorfordon.

I 7 § stadgas, att om rörelseidkare avlidit rörelsen må fortsättas för dödsboets räkning under ett år. Utskottet har i sitt utlåtande nr 50 föreslagit slopande av motsvarande tidsbegränsning i 4 § lagen om pantlånerörelse. Enär emellertid enligt förevarande förordning tillstånden icke skola vara tidsbegränsade utan gälla tills vidare samt då någon behovsprövning icke förekommer vid tillståndens lämnande, synes ettårsgränsen för dödsbo böra bibehållas i denna författning.

Till 13 § i förslaget har överförts bl. a. de nu gällande föreskrifterna om skyldighet för handlande att vid avyttring av gods, som inskrivits i affärsboken och som ej bearbetats eller förändrats, verkställa anteckning rörande köparens för- och tillnamn, yrke och bostad. Det har ifrågasatts, om icke denna föreskrift bleve onödigt betungande för allmänheten. Genom utvidgningen av lagstiftningens tillämpningsområde komme den ifrågavarande bestämmelsen att gälla inom bl. a. stora delar av antikvitetshandeln, där det kunde kännas motbjudande för kunderna att vid varje inköp lämna fullständiga uppgifter om sig själv. Även enligt utskottets mening kan man ställa sig tveksam inför denna regel, men då stadgandet torde vara erforderligt för att bereda polisen möjlighet att spåra stulet gods, vill utskottet icke motsätta sig dess utfärdande.

Enligt 16 § är vederbörande handlande skyldig att ej utlämna, förstöra, nedsmälta eller bearbeta inskrivet gods förrän sju dagar efter den dag då godset kommit i handlandens besittning. Denna tid torde i många fall vara alltför kort tillmätt. Bestämmelserna i 19—21 §§ medgiva undantag i olika hänseenden från huvudregeln. Utskottet vill understryka önskvärdheten av att beträffande vissa slag av icke skrymmande gods, t. ex. beträffande smycken o. d., en förlängning av förvaringstiden regelmässigt föreskrives.

Stadgandet i 19 § torde böra omarbetas, så att därav klart framgår, att det undantag som däri göres beträffande gods, som förvärvats från fast handlande, endast avser det fall att jämväl köparen är fast handlande eller uppköpare.

I anslutning till vad utskottet anfört i sitt utlåtande nr 50 angående 17 § lagen om pantlånerörelse vill utskottet föreslå, att gods ej må för rörelsen förvärvas eller mottagas av den, som är synbarligen berörd av starka drycker. Enligt propositionen gäller detta förbud, intaget i 22 §, allenast den som är berusad.

Bl. a. med hänsyn till att den kungörelse, som skall utfärdas i anslutning till förordningen, skall hinna färdigställas och övriga övergångsåtgärder vidtagas, torde ikraftträdandet böra uppskjutas till den 1 april 1950, vilket datum utskottet föreslagit skola gälla jämväl för ikraftträdandet av lagen om pantlånerörelse.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot författningsförslagen och får därför hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen vid granskning av de i propositionen nr 137 intagna författningsförslagen icke funnit anledning göra andra uttalanden än utskottet i förevarande utlåtande upptagit.

Stockholm den 16 november 1949.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Olofsson, Lindblom, Lindgren, John Wiktor Jonsson*, Löthner, Ivar Nilzon och Georg Pettersson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Lindberg*, Landgren, Antby, Andersson i Mölndal, fru Johansson i Skövde, herrar Svensson i Stenkyrka och Östlund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

R e s e r v a t i o n

av herr *Branting*.
